

Foto: Tale Hendnes/Dansens hus. Scenograf/videokunstner: Sabina Jacobsson. Kostymedesigner: Maren Saedi. Maske: Stig Wedvik Lysdesigner: Martin Myrvold

Bestemorhypotesen

“Dronninger” er en hyllest til den voksne kvinnen i dansen, en hyllest som kunne vært enda mer kraftfull.

Twitter (<http://twitter.com/intent/tweet?url=https%3A//www.scenekunst.no/sak/bestemorhypotesen/>) |

Facebook (<http://www.facebook.com/share.php?u=https%3A//www.scenekunst.no/sak/bestemorhypotesen/>)

KRITIKK | 2.5.2022

Julie Rongved Amundsen (<https://www.scenekunst.no/sak/author/julie/>)

FAKTA

Dronninger
av Un-Magritt Nordseth
premiere på Dansens hus 27. april

Dansere: Lise Nordal, Kjersti Kramm
Engebrigtzen, Caroline Wahlström
Nesse, Kari Anne Vadstenvik
Bjerkestrand, Liv Hanne Haugen
Koreograf: Un-Magritt Nordseth
Komponist: Rune Rebne
Scenograf/videokunstner: Sabina
Jacobsson
Kostymedesigner: Maren Saedi
Maske: Stig Wedvik
Lysdesigner: Martin Myrvold
Produsent: Cathe Sjøblom
Dramaturgisk rådgivning: Hege Randi
Tørresen
Foto: Tale Hendnes/Dansens Hus

Ifølge den såkalte *bestemorhypotesen* (<https://forskning.no/dyreverden-evolusjon/evolusjonsmysterium-hvorfor-kommer-spekkhoggere-i-overgangsalderen/1607245>) er en av årsakene til menneskehetens suksess som art at vi har bestemødre. Det er ellers et evolusjonsteoretisk mysterium at kvinner lever så lenge etter at de har sluttet å kunne bære frem barn. I motsetning til hos menneskene kan begge kjønnene hos de aller fleste andre arter formere seg helt til de dør. Som svar på dette mysteriet finnes det en hypotese som sier at menneskene har klart seg så godt evolusjonsmessig nettopp fordi kvinner på et tidspunkt i livet slutter å føde barn. Det har nemlig gjort at de har kunnet ta vare på sine barnebarn som igjen har ført til at flere barn har kunnet vokse opp. Derfor har det, ifølge teorien, vært en genetisk styrke å kunne leve lenge etter overgangsalderen. Skulle dette stemme, kan man se det som om det er de aldrende kvinnene som har gjort sivilisasjonen mulig.

I vår kultur føles det imidlertid ikke alltid som om det er de eldre kvinnene som er sivilisasjonens vugge og opprettholder. Dette er tydelig i scenekunsten. I dramatikken er det få spennende roller for eldre kvinner, og innenfor dansen har regelen på institusjonene vært at danserne pensjonerer seg når de fyller førti, noe som selvfølgelig har ført til at vi sjelden får se eldre kropper på scenen. Behovet for å vise kroppene frem og ta tilbake definisjonsrommet er derfor absolutt til stede. Un-Magritt Nordseths forestilling *Dronninger* skal være en hyllest til den voksne danseren og til de som har stått i dansen over tid. Det er god aldersspredning blant danserne. Den eldste er 74 år og den yngste 53, og prosjektet tar aktivt stilling til *alderisme*, en form for diskriminering som er helt reell, men som får mindre oppmerksomhet enn annen diskriminering.

Dronningene

To kvinner legger ned blomster på forscenen. De er kledd i lyse tyllkjoler som minner om en blanding av Oscar-galla og rokokkokostymer. I Maren Saedis kostymedesign er de lekent elegante. Bak dem henger det stoffstrimler ned fra taket, og scenen er dust

Pro
Scenekun
Senter fo
([Uredd ta
søker åtte
Davvi -
sce:
\(\[Teatersjef
i Tr
\\(\\[Fagansva
\\\(\\\[Teate
Natio
\\\\(\\\\[Vil du skri
Nå har c
Háliidat g
Dál lea d
Samiske N
Bea
Drama
\\\\\(\\\\\[N
DRAMAT
ØNSKE
TIL FES
2023! I
INNSEN
?
\\\\\\(\\\\\\[SKRIBENTER \\\\\\\(/\\\\\\]\\\\\\(https://w</p></div><div data-bbox=\\\\\\)\\\\\]\\\\\(https://w</p></div><div data-bbox=\\\\\)\\\\]\\\\(https://w</p></div><div data-bbox=\\\\)\\\]\\\(https://w</p></div><div data-bbox=\\\)\\]\\(https://w</p></div><div data-bbox=\\)\]\(https://w</p></div><div data-bbox=\)](https://w</p></div><div data-bbox=)

SIST KOMMEN

• Under lysekron
(<https://www.scenekunst.no/lysekronene/>) (

• Mahlers grupp
(<https://www.scenekunst.no/mahlers-gruppe/>)

(<https://www.dansenshus.com/forestillinger/set-of-sets>)

(<https://ibscope.com/festival/>)

(<https://stamfest.no/2022/nb/>)

(<https://pitfestival.no/>)

og varmt opplyst. Enda fire kvinner kommer frem. Musikken til komponist Rune Rebne er abstrakt og flytende. Innledningsvis er det nesten som det bare er en overtone kontrastert med varm, elektronisk perkusjon. Senere åpner musikken seg mer opp, men lyder av melodisk perkusjon uten tydelig rytme er gjennomgående, og det gir et drømmeaktig preg. Danserne tar hverandre i hendene og bukker eller neier på den måten sceneaktører gjør når de tar applaus. Sammen med blomstene gir dette et inntrykk av at dette er en forestilling som begynner med applausen, og det vi skal se er det som har skjedd etter teppefall, et passende tema for danserne som har pensjonert seg fra den aktive dansen.

Kvinnene beveger seg både sammen og i solopartier. De holder hverandre i hendene, de ler, og de viser hverandre omsorg. Innimellom synes jeg nesten det er noe mytisk over dem og forsiktigheten i bevegelsene, som om de skulle representert norner eller sirener. Kvinneligheten deres har betydning, og det har også fellesskapet de uttrykker. I ett parti fremstår de mer hysteriske, og det minner meg først litt om Henriette Pedersens hysteri-trilogi *Animal Magnetism*, men det er mer pyntelig og ordentlig. Én av danserne krabber ut i amfiet over publikum. Det er noe rovdyraktig i bevegelsene hennes som allikevel forblir elegante, som et forsiktig kattedyr på jakt med alle sansene ute.

Sabina Jacobsons scenografi er vakker, og Martin Myrvolds lysdesign gjør mye for å skape varme i rommet. På et punkt slås det på en rekke lyskastere bakerst på scenen som lyser fremover, og på samme måten som jeg tenkte at de begynte med applausen er det som om scenelyset kommer bakfra heller en forfra, og at det er baksiden av dansekARRIERENE vi får se. Dette synes jeg også avspiles i musikken som tidvis har et litt baklengs preg.

Hva er en dronning?

Til tross for all forsiktigheten, er det mange følelser i forestillingen. I tillegg til fellesskap og det som minner om hysteri med en god dose oppgitthet, enser jeg følelser som resignasjon, stolthet, kjærlighet og nostalgi. Det finnes også en lekenhet i materialet og en forståelse av at de ikke trenger å ta seg selv så veldig høytidelig. Sånn sett fremstår forestillingen som lett til sinns, og den er tidvis livsbejaende og gledesfylt. Samtidig savner jeg litt mer kraft og aggresjon. Begrepet *dronning* kan forstås på forskjellige måter. Hvis man tenker seg det i retning av å være «dronning for en dag» eller bli behandlet «som en dronning», er det noe passivt ved dronningtilværelsen. På den andre siden er dronningen en maktperson. Det er litt *Maria Stuart* og Katharina den store, kvinner som kommer til og utøver makt til tross for patriarkatets begrensninger. Forestillingen har litt for mye av den første energien, og jeg savner at den oftere dypper tærne sine i den andre. Jeg skulle så gjerne sett at bevegelsesmaterialet var mer aggressivt og fylt av mer kraft for virkelig å vise dronningpotensialet i den aldrende kvinnen.

Én av kritikken mot bestemorhypotesen er at den forutsetter at vi ser for oss en konservativ forståelse av den snille og omsorgsfulle bestemoren som skjømmer bort barnebarna sine, noe man ikke har belegg for å vite noe om fra førhistorisk tid. Det å være en eldre kvinne passer ikke nødvendigvis inn i en koselig idé om *Mormor og de åtte ungene*. Men skulle hypotesen stemme, betyr det heller ikke at den aldrende kvinnen er passiv i sin omsorg. Det åpner for større forståelser av et matriarkat der det er den aktive kontrollen og oppdragelsen som medvirker til menneskehetens overlevelse. *Dronninger* viser at vi ikke skal ta dem for gitt hverken i eller utenfor dansen, men jeg skulle ønske de satt publikum enda litt mer på plass og røsket litt mer i oss.

- Det spiller en rolle fra (<https://www.scenepiller-en-rolle-fra/>) (4)
- Mimrestund (<https://www.scenepiller-en-rolle-fra/>) (1)
- Stilfulle preside (<https://www.scenepresidentdrap/>)

KALENDER

23.04. 10:00	Fra te skrive tegnsj Dram Haller
23.04. 18:00	Varm Urpre --- Salt A
24.04. 18:00	Varm Urpre --- Salt A
24.04. 12:00	Gåolo Urpre BIT T TBA
26.04. 19:30	Iggy M och bl Dram Haller

Login
(<http://premiereb>)

Hele kalenderen
(<https://www.sce>)